

Stortinget

Utenriksminister Jonas Gahr Støre
Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep.
0032 Oslo

Kommunal- og
forvaltningskomiteen

Vår dato: 10. desember 2010
Vår ref.:

Deres dato:
Deres ref.:

Dokument nr. 8:23 S (2010-2011) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om ikke å tillate at politisk eller religiøs aktivitet i Norge finansieres av kapital med base i totalitære, islamistiske regimer som ikke følger FNs verdenserklæring om menneskerettigheter

Kommunal- og forvaltningskomiteen har fått ovennevnte representantforslag til behandling, jf. Stortingets vedtak av 26.11.2010. Komiteens utkast til innstilling skal forelegges utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstillingen avgis.

Komiteen ber om en vurdering av de forslagene som fremmes i dokumentet. Komiteen har vært i tvil om hvilket departement som må anses å være rette vedkommende for å vurdere representantforslaget, og vil ikke ha noe i mot at det oversendes til et annet departement dersom Utenriksdepartementet kommer til at det vil være mer hensiktsmessig.

Dokument nr. 8:23 S (2010-2011) vedlegges.

Med vennlig hilsen

Heikki Hofmås
Komitéleder

Stortinget, 0026 Oslo
Tlf. 23 31 31 30
Faks 23 31 38 47
NO 971 524 960
www.stortinget.no

Referert i Stortinget St. J. Nr. 108 2010-2011

den 26.11.10 og vedtatt

sendt Kommunal- og forvaltningskomiteen

Representantforslag 23 S

(2010-2011)

fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim

Dokument 8:23 S (2010-2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim om ikke å tillate at politisk eller religiøs aktivitet i Norge finansieres av kapital med base i totalitære, islamistiske regimer som ikke følger FNs verdenserklæring om menneskerettigheter

Til Stortinget

Bakgrunn

Totalitære regimer har gjennom alle tider rettet blikket utover i verden for å fremme sine verdigrunnlag og søkt å skape allianser over landegrensene. Dette har tatt ulike former, alt fra militære erobringstokter via krigslignende retorikk til å arbeide i det stille for å skape kontaktplattformer i andre land. Regimer med bakgrunn i ideologier som kommunismen, nasjonalsosialismen, fascismen og islamismen har sett bortenfor nasjonsgrenser, og har i sin verdensanskuelse et internasjonalistisk og imperialistisk perspektiv.

Slike regimeformer tenderer til å bryte med internasjonalt vedtatte kjøreregler som blant annet FNs verdenserklæring om menneskerettigheter¹ og opprettholder en streng intern kontroll av sine innbyggere, i særdeleshet annerledestenkende som ofte får lide for sin annerledeshet, være seg etnisk og religiøs tilhørighet, seksuell legning, politiske oppfatninger, næringsvirksomhet og levebrød.

¹ FNs verdenserklæring om menneskerettigheter <http://www.fn.no/FN-informasjon/Konvensjoner-og-erklæringer/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklæring-om-menneskerettigheter> (Accessed: 12.10.2010)

66 prosent av verdens befolkning lever i land som anses å være frie eller delvis frie, men utviklingen har i mange deler av verden stagnert². Flere ikke-demokratiske regimer har befestet sin rolle som regionale stormakter som øver påtrykk mot andre land og som driver åpen virksomhet med tanke på å vinne sympati i naboland eller generelt på verdensbasis. Grensedragningen mellom støtte til lokale eller regionale organisasjoner som støtter et totalitært regime gjennom fredelige midler eller organisasjoner som støtter ikke-parlamentariske midler og som kan føre til subversjon, sabotasje, spionasje og terrorisme, er en komplisert øvelse. Men det er viktig at norske myndigheter drar en grense når det gjelder politisk/religiøs aktivitet som strider mot FNs verdenserklæring om menneskerettigheter i en tid med store demografiske endringer og integreringsutfordringer.

Uavhengig av hvilke virkemidler denne typen organisasjoner velger å bruke, er de avhengig i noen grad av finansiering for å lykkes i å skape lokal sympati manifestert i en eller flere organisasjoner som kan eller vil bli brukt for å oppnå en eller annen definert ønsket slutttilstand.

Historikk

For å vinne tilhengere i andre land for å bre ut den kommunistiske ideologien benyttet Sovjetunionen fra tidlig av økonomiske virkemidler for å skape forutsetninger for å spre kommunismen og legge grunnlaget for opprettelsen av liknende statsdannelser i Europa. Det er et kjent historisk faktum at sovjetiske ledere benyttet mye av sin gullbeholdning for å spre marxismen-leninismen i Sentral- og Vest-Europa, og støttet derfor en rekke nasjonale kommunistpartier med økonomiske midler, når dette ble sett som for-

² <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=130&year=2010> (Accessed: 18.10.2010)

målstjenlig. Også nasjonalsosialistiske bevegelser utenfor Tyskland mottok i noen grad finansiell assistanse, selv om omfanget antas å være mer begrenset enn den sovjetiske pengestøtten. Nasjonal Samling i Norge mottok pengestøtte fra Hitler-Tyskland³.

Etter kommunismens fall i Europa på slutten av 1980-tallet er det blitt kjent at også kommunistiske organisasjoner i Norge mottok penger fra Sovjetunionen, noe som er nærmere beskrevet i Sven G. Holtsmarks «Gullet fra Moskva: sovjetisk pengestøtte til norske kommunister 1917–1990».

Etter den annen verdenskrig har også organisasjoner og bevegelser med politisk islam (også kalt radikal islam eller islamisme) som ideologi begynt å drive virksomhet i og utenfor muslimske land. Disse organisasjonene, og de etter hvert mange nettverkene de opererer gjennom, har hatt svært nær tilknytning til ulike nasjonalstaters myndigheter. Dette er spesielt organisasjoner og nettverk med tilknytning til teokratiske og totalitære regimer i Saudi-Arabia og Iran, men også andre land i Midtøsten.

Disse nettverkene driver en lang rekke aktiviteter, velferdstilbud, byggeaktivitet og politisk/religiøs virksomhet i flere land i Midtøsten, Asia og Afrika, i tillegg til å støtte aktiviteter som direkte eller indirekte økonomisk og politisk støtter terroristorganisasjoner.

Også i europeiske land og i Nord-Amerika har disse organisasjonene og nettverkene drevet liknende virksomhet ved oppbygging av moskeer, islamske kultursentre, skoler og annen aktivitet. En del av disse organisasjonene er innarbeidet i en del kontroversielle forhold, blant annet ved å kreve motytelser.

Slike motytelser ble avkrevet i forbindelse med tilbud om en pengedonasjon som den saudiarabiske stiftelsen al-Haramain tilbød Islamic Center i Malmo, og ville ha medført at trossamfunnets ledere hadde måttet overlate styringen for trossamfunnet til denne stiftelsen, hvorpå trossamfunnets profil må antas å ha fått en strengt bokstavtro og islamistisk innretning⁴. Stiftelsen al-Haramain befinner seg på listen over organisasjoner som er assosiert med al-Qaida, Osama bin Laden og Taliban mv. i henhold til FNs sikkerhetsråds resolusjon 1267(1999), og som pålegger FNs medlemsland

«å fryse økonomiske tilganger til, forhindre tilgang til eller transit via deres territorier, og forhindre direkte eller indirekte forsyning, salg og overføring av våpen og militær utrustning til et individ eller entitet assosiert med al-Qaida, Osama bin Laden og/eller Taliban»

som angitt av FNs sikkerhetsråds komité 1267, som overvåker og oppdaterer ovennevnte liste.

³ http://www.sal.no/Vidkun_Abraham_Lauritz_Jonss%C3%B8n_Quisling (Accessed: 11.10.2010)

⁴ <http://www.sydavenskan.se/sverige/article141105/Terrorstampade-ville-ta-over-Islamic-Center.html> (Accessed: 12.10.2010)

Det er dermed ikke sagt at alle muslimske organisasjoner som driver religiøs virksomhet, ønsker slik finansiering velkommen eller er innstilt på å endre profilen i egen virksomhet eller sin uttrykksform i mer radikal/fundamentalistisk retning. Likevel er det i flere europeiske land blitt rettet betydelig oppmerksomhet mot organisasjoner som markedsfører sin virksomhet gjennom mer radikale uttrykksformer og som støtter eller forkynner bruken av utenomparlamentariske og/eller voldelige metoder for å oppnå politiske målsettinger. Det er disse organisasjonene som er interessante for, eller som tidligere har mottatt økonomisk støtte fra organisasjoner eller stiftelser med klare forbindelser til totalitære regimer og ikke-statlige aktører som har sitt utspring fra slike regimer i blant annet Midtøsten.

Slike stiftelser er ofte knyttet sammen i en rekke nettverk, gjennom hvilke betydelige pengesummer hvert år går til organisasjoner som står på en rekke lands og internasjonale organisasjoners terrorlister.

Norske forhold

Også i Norge synes nettverk av aktører med mer eller mindre fast organisatorisk tilknytning til eller som ytrer sympati for radikal islam, å være i fremvekst. Den mest organiserte formen for radikal islam som yter mest finansiell hjelp til ulike organisasjoner i Vesten, synes å tilhøre wahabismen, som er en ortodoks sunniislamsk variant som er svært fremtredende i blant annet Saudi-Arabia.

Religionsforsker Kari Vogt ved Universitetet i Oslo advarer mot å la denne varianten av islam få fotfeste i Norge (Nordlys 11. oktober 2010, s. 12–17), da den er av en ekstremt konservativ karakter, er åpent intolerant overfor andre religioner – også andre retninger innen islam. Wahabismen er også en kontroversiell retning innen sunniislam, og blir ansett som en ekstremistisk doktrine.

Vogts uttalelser ble offentliggjort i forbindelse med en sak i Tromsø der en islamsk menighet er blitt lovt flere titalls millioner kroner av en ikke navngitt, presumptivt saudiarabisk forretningsmann, som trossamfunnets ledere ikke vil fortelle om⁵.

Wahabismen anser alle ideer om modernitet, sekularisme og liberale verdier som det sanne islams motpol, og ønsker et islam som er mest mulig autentisk med de verdier profeten Muhammed lærte sine følgesvenner. Wahabismen anser alle utenfor deres spesifikke form for sunniislam å være vantro, og rettferdiggjør antisemittisme og andre former for religiøs og kulturell diskriminering⁶. Dette står åpenbart i motstrid til FNs universelle menneskerettigheter og

⁵ <http://www.nordlys.no/student/article5342220.ece> (Accessed: 12.10.2010)

⁶ <http://www.islamicpluralism.org/1480/wahabisme-saudi-arabiae-islamistiske> (Accessed: 12.10.2010)

verdier som likestilling, likeverd, religiøs frihet og ytringsfrihet. En slik form for «milde gaver» kommer ikke uten forpliktelser for mottakerne. Disse har i andre land blitt pålagt å predike en wahabistisk form for islam som motytelse for pengegaver.

Denne avarten av islam vil, i forslagsstillernes øyne, være til hinder for integreringen av unge mennesker av muslimsk bakgrunn i Norge, og kan føre til at grunnlaget legges for en radikaliserings av visse muslimske miljøer som kan utgjøre en trussel mot nasjonal sikkerhet. Unge mennesker som søker seg til wahabismen, vil aktivt utsettes for påvirkning som vil føre til at de mer eller mindre frivillig melder seg ut av samfunnslivet og bort fra arbeidsliv, studier og sosialt liv som medfører kontakt med personer som av wahabismen regnes som vantro⁷.

Forslagsstillerne gjør oppmerksom på at koblingen mellom radikale islamistiske organisasjoner, etablerte religiøse miljøer og unge, lett påvirkelige mennesker gir grobunn for rekruttering til samfunnsfiendtlig aktivitet i og utenfor Norge. Det er fremkommet informasjon i media om norskfødte ungdommer som mottar en form for paramilitær opplæring i krigsherjede områder i tillegg til politisk indoktrinering, noe som gjør dem til farlige våpen i hendene på radikale islamistiske organisasjoner. Forslagsstillerne anser at slike organisasjoners ønskede slutttilstand avviker fra den samfunnsorden vi ønsker i vårt eget land.

Det å sette en effektiv stopper for finansieringen av denne typen politisk og religiøs aktivitet som strider mot FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, er derfor avgjørende for å bevare Norge som et

åpent, demokratisk, pluralistisk og inkluderende samfunn.

Forslagsstillerne mener det er et åpenbart behov for mer informasjon om finansieringen av islamske trossamfunn i Norge, både når det gjelder pengegaver til slike trossamfunn fra kilder i land som for eksempel Saudi-Arabia og Iran, og på hvilke betingelser disse gis. Forslagsstillerne mener en gjennomgang av slik finansiering vil være med på å avdekke hvorvidt offentlig støtte bør gis til trossamfunn som aksepterer og driver politisk eller religiøs aktivitet som strider mot FNs verdenserklæring om menneskerettigheter i Norge, og således forebygge rekruttering av unge mennesker til ytterliggående miljøer.

Forslag

Forslagsstillerne fremmer derfor følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen legge frem nødvendige forslag for å forhindre at politisk eller religiøs aktivitet i Norge finansieres av kapital med base i totalitære, islamistiske regimer som ikke følger FNs verdenserklæring om menneskerettigheter.
2. Stortinget ber regjeringen legge frem en melding for Stortinget der man kartlegger slik kapitalflyt, som omtalt i forslag 1, og hvilke virkemidler man har eller vil utvikle for å forhindre at slik kapital tilflyter politisk eller religiøs aktivitet i Norge, som strider mot FNs verdenserklæring om menneskerettigheter og som kan bli eller blir brukt for rekruttering av unge mennesker til virksomhet som truer menneskerettighetene.

⁷ ibid